

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران
حوزه علمیه ریحانه الرسول

نقش خویشاوندان بر تحکیم خانواده

استاد راهنما: سرکار خانم جعفری

^۱ گردآورندگان: نرگس حسین زاده

نجمه محبی

رضیه گربلایی زاده

بهار ۱۳۹۶

ارائه به درس روش تحقیق

^۱ نرگس حسین زاده، پایه دوم، سطح دو.

الله
لهم

مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران
حوزه علمیه ریحانه الرسول

نقش خویشاوندان بر تحکیم خانواده

استاد راهنما: سرکار خانم جعفری

^۱ گردآورندگان: نرگس حسین زاده

پیار ۱۳۹۶

ارائه به درس روشن تحقیق

^۱ نرگس حسین زاده، پایه دوم، سطح دو.

خانواده به عنوان اولین نهاد اجتماعی، نقش مهمی در تربیت و هدایت انسان و تعیین سرنوشت او دارد. خانواده سالم با پرورش افراد سالم و کارآمد، زمینه تکامل انسان که هدف خلقت می باشد را فراهم می کند. اما در خانواده متزلزل و ناسالم ، بدليل ایجاد شرایط نامطلوب روحی و روانی ، تربیت و تکامل اعضای خانواده در چار مشکل شده و خانواده کارکرد خود را از دست می دهد . درسالهای اخیر آمار طلاق در بین خانواده های ایرانی، افزایش یافته است. عوامل متعددی در تحکیم یا تزلزل بنیان خانواده مؤثر هستند . از جمله عوامل تأثیر گذار خویشاوندانی هستند که ب ا نهاد خانواده م ربط می باشند . این خویشاوندان نسبی یا سببی بوده و خویشاوندان زوج و زوجه را شامل می شوند که با تأثیر مثبت یا منفی بر روی نهاد خانواده بر تحکیم آن مؤثر هستند. این تحقیق به منظور شناخت تأثیر مثبت خویشاوندان بر کاهش طلاق انجام شد . بر اساس آموزه های دین و مطالعات روانشناسی، خویشاوندان با حمایتهای شناختی خود شامل تربیت دینی و اخلاقی، کمک به مسئولیت پذیری و آموزش مهارت‌های زندگی و حمایتهای روحی و روانی شامل پذیرش استقلال زوجین، حمایت عاطفی و اقتصادی در تحکیم نهاد خانواده مؤثر می باشند.

کلیدواژه: خانواده، تحکیم، خویشاوندان، طلاق

زمانی باید انجام شود که هر دو زوج به صورت مستقیم از آن‌ها درخواست مساعدت یا مشورت کنند، در غیر اینصورت نباید به حریم خصوصی زوجین وارد شوند. از سوی دیگر حمایت باید به نحوی باشد که به خویشاوندان اجازه نفوذ و دخالت در عملکرد آن دو را ندهد.

والدین ضمن حمایت باید اجازه دهنده فرزندان با حل مشکلات خود، ضمن تجربه استقلال شخصی، توانایی تصمیم‌گیری در حریم خصوصی، مشورت با شریک زندگی و مهارت حل مشکل در زندگی مشترک را بدست آورند. والدین باید بدانند حل مشکل توسط زوجین به صورت مشترک و مستقل، باعث ایجاد سرمایه‌ی عاطفی بین آنها می‌شود که بعدها نیز ضامن حفظ رابطه‌ی صمیمانه بین آنها خواهد بود. با رعایت مرزهای مشخص در خانواده، در عین حفظ استقلال زوجین جوان، روابط عاطفی مناسبی بین والدین و اعضاء جدید خانواده (عروس یا داماد) برقرار شده، سلامت روانی افراد خانواده فراهم می‌گردد.

۰۲، ۳ حکمیت و رفع تعارض

در جوامع امروزی بدلیل تبدیل خانواده گسترده به خانواده هسته‌ای و کاهش روابط با خویشاوندان، برخی روشهای جمعی غلبه بر مشکلات خانواده، کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد و حل مشکل غالباً بر عهده زوج می‌است. در این شرایط، بدلیل محرومیت از تجارب و راهنمایی خویشاوندان دلسوز و نبود پشتونه عاطفی، زوجین هنگام بروز مشکل با وضعیت سخت تری روبرو می‌شوند. در این شرایط اگر زوجین از مهارتهای ارتباطی کافی برای طرح و تبادل نظر و یافتن راه حل‌های ممکن برخوردار نباشند و به جای حل مسائل به انکار آن پیداگزند باعث از خود بیگانگی، سرخوردگی و تحریب متقابل می‌شود که به تدریج باعث ایجاد مشکلات در روابط زوجین، تندیگی بین آنها و در نهایت جدایی عاطفی و رسمی آنها می‌شود.

بر اساس تعالیم اسلام، یکی از عوامل جلوگیری کننده از طلاق، حل مشکل زوجین به روش جمعی می‌باشد. در این روش خویشاوندان با استفاده از ذخایر عاطفی و تجربی، به حل اختلاف زوجین کمک می‌کنند. بر اساس دستور قرآن مجید افراد صلاحیت دار و قابل اعتماد فامیل که به مشکلات خانواده آگاه بوده و از ویژگهای و

رفتارهای زن و شوهر مطلع هستند و توانایی تشخیص مشکل و ارائه راه حل را دارند، باید هرچه سریعتر برای جلوگیری از آسیب‌های بیشتر، مقدمات سازش زوجین را فراهم آورند، صلح و صفا بین زوجین را برقرار سازند. انجام این توصیه، علاوه بر ایجاد صلح و آرامش بین زوجین، خانواده را از مراجعه به دادگاه باز می‌دارد و موجب می‌شود اطرافیان از اختلافات خانوادگی آنها مطلع نشووند، حرمت و اعتبار اجتماعی آنان پابرجا بماند.

اگر در خانواده ای روابط زن و شوهر دچار مشکل شده، دخالت دیگران برای اصلاح بین آنها ضروری است. در این حالت توصیه می‌شود یک داور از بستگان زن و یک داور از بستگان مرد انتخاب شوند تا به اختلاف آنها رسیدگی کنند^۱ (نساء، ۳۵). انتخاب داور از بستگان زوجین باعث دلگرمی آنها می‌شود زیرا اطمینان دارند که از حقوق و منافع آن‌ها کاملاً حمایت می‌شود. خویشاوندانی که از روش حل مشکلات زوجین و راه‌های جلب محبت آنها آگاهی دارند، از وضعیت روانی و شرایط زندگی آن‌ها اطلاع دارند، بهتر می‌توانند علت مشکل را شناسایی و به رفع آن کمک کنند و بیش از مراجع قانونی به تحکیم روابط و اصلاح زوجین می‌پردازند. از سوی دیگر احترام به نظر بزرگان فamilial و ملاحظات روابط خویشاوندی، موجب پذیرش نظر دو داور از سوی زوجین خواهد شد.

۰۲، ۴ حمایت اقتصادی

از جمله مسائلی که باعث متزلزل شدن نظام خانواده می‌شود مشکلات و مسائل مادی زوجین می‌باشد. شرایط بد اقتصادی به تدریج، تعاملات مثبت زوجین را کاهش می‌دهد باعث می‌شود تضادها و جرو بحث‌های زوجین افزایش یابد و زندگی زناشویی زوجین بی ثبات شود. «مشکلات اقتصادی علت بلافصل طلاق نهست بلکه زمنه ساز عوامل دیگری می‌شود که نهائتاً به طلاق منجر می‌شود. مشکلات اقتصادی، عامل پنهان و تأخیی است که با یک اثر تأخیی بر تضمیح زوجین پی طلاق اثر می‌گذارد» (علی ماندگاری، ۱۳۹۲، ص ۱۱۷).

^۱ فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ وَ حَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا

از دیگاه اسلام یکی از وظایف مهم والدین نسبت به فرزندان، فراهم نمودن زمانه انتخاب شغل مناسب است^۱ (مجلسی، ۱۱۰، ج ۲۱، ص ۸۴). والدین به منزله مشاوران بستگان نزدیک، بیش از سایرین می‌توانند به فرزند خود کمک کنند. آنان با توجه به شناخت بهتری که از استعدادها و توانایی‌های فرزند خود دارند می‌توانند او را در درک هر چه بیشتر توانایی‌هایش کمک کنند، فرصت‌های گوناگونی برای او فراهم آورده‌اند. از سوی دیگر با توجه به اهمیت کسب روزی حلال و تائیه آن بر روی جوانب مختلف زندگی انسان کمک به فرزند در شناخت راه‌های نامشروع کسب درآمد، از وظایف مهم والدین است.

از سوی دیگر خویشاوندان با حمایت مالی از زوجین و کمک به رفع مشکل اقتصادی آنها می‌توانند در استحکام نظام خانواده مؤثر واقع شوند. حمایتهای مالی بستگان و اطرافیان بویشه والدین از همسران جوان و خانواده‌های تازه تشکیل، کمک مؤثری برای رفع مشکلات اقتصادی زوجین و پایین آوردن معنیان از هم پاشیگی زوجین خواهد بود. بر اساس تعالیم اسلام در مواردی بر خویشاوندان لازم است که مشکلات مالی و معیشتی نزدیکان خود را برآورند و گونه به دستور خداوند عمل نکرده و گناه کارند. یکی از این موارد قرض دادن به خویشاون است که ارزش آن چند برابر بخشش است. (مجلسی، ۱۱۰، ج ۷۱، ص ۱۰۱)

طبق دستورات دین اسلام و صریحت فرد از مال خود برای نزدیکان، از واجبات دینی مسلمان شمرده شده است^۲ (بقره، ۱۸۰). در آئی دویست و پانزده سوره نفی نزدیکان را برای بخشش کمکهای مالی مقدم می‌دارد. مقدم داشتن خویشاوندان در تکالیف مالی نظری زکات، تقسیم ارث که بر اساس مراتب خویشاوندی معنی شده است می‌تواند به حل مشکلات مالی خویشاوندان کمک کند.

^۱ ضَعْهُ مَوْضِيًعاً حَسَنَا

^۲ حَقًا عَلَى الْمُتَّقِينَ

خویشاوندان از طریق حمایت شناختی و روحی، روانی می توانند نقش مهمی در تحکیم بنیان خانواده داشته باشند. در بخش شناختی، بیشتر نقش پیشگیری کننده خویشاوندان مطرح می شود که افراد خانواده ، با آماده سازی زمینه تربیت و آموزش فرد، او را برای ایفای نقش همسری و پدر یا مادری در زندگی مشترک آماده می کنند. این آماده سازی از طریق مهیا کردن زمینه مساعد جهت جامعه پذیری م ناسب فرد، تربیت دینی و اخلاقی وی و آموزش مهارت‌های زندگی و همچنین ایجاد حس مسئولیت پذیری در فرد صورت می گیرد . در صورت بروز مشکلات احتمالی، خویشاوندان با انتقال تجارب و آگاهی خود به زوجین، نقش اصلاح ی خود را در بهبود روابط زوجین ایفا می نماید.

در بحث حمایت روحی و روانی باید به این نکته توجه داشت که آرامش روانی فرد، تعیین کننده گفتار، رفتار و همچنین روابط او با دیگران می باشد . در این زمینه، خویشاوندان ضمن برقراری روابط عاطفی مناسب و به دور از هرگونه د خالت و تعرض، در ایجاد و حفظ آرامش روحی و روانی زوجین نقش مهمی ایفا می کنند. این آرامش، زمینه ساز روابط مناسب بین زوجین می باشد . از سوی دیگر در صورت بروز مشکلات اقتصادی با حمایت مالی خود، زوجین را برای سپری نمودن این بحران کمک می کنند . در برخی موارد، نهاد خانواده بدلیل مشکلات عاطفی، مشکلات جنسی یا ضعف در برقراری رابطه مطلوب و مشکلات دیگر، در معرض تهدید و آسیب قرار می گیرد. در این زمینه خویشاوندان ضمن برقراری ارتباط با زوجین و با استفاده از تجارب خود دلایل احتمالی مشکلات را شناسایی نموده، راهکار مناسب برای رفع این مشکلات را در اختیار زوجین قرار می دهند.

۰۴، منابع و مأخذ:

۱. فرآن مجید.
۲. بستان، حسین(۱۳۸۳). اسلام و جامعه شناسی خانواده. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
۳. سلیمی ، علی و داوری محمد۱۳۸۵، جامعه شناسی کجروی. قم، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
۴. علی ماندگاری، مليحه و همکاران(۱۳۹۲). بسترهاي اقتصادي مؤثر بر تصميم گيری زوجين به طلاق در مجله پژوهش نامه زنان (روی خط اینترنت) ش ۳، نقل شده ۱۳۹۵، قابل دسترس در www.womenstudy.ihcs.ac.ir
۵. مجلسی، محمد باقر(۱۱۱۰). بحار الأنوار ط - بيروت(چاپ دوم). بيروت: دار إحياء التراث العربي.
۶. مجلسی، محمد باقر(۱۱۱۰). مرآة العقول فى شرح أخبار آل الرسول. تهران: دار الكتب الإسلامية.
۷. هبة الله، عبد الحميد(۶۵۶). شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد. قم: مكتبة آية الله المرعشي النجفي
۸. سازمان ثبت احوال کشور، آمار. www. sabteahval.ir defa.
۹. www.who.int